

Силабус курсу:

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК (ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ)

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	бакалавр
<i>Спеціальність:</i>	071 «Облік і оподаткування»
<i>Рік підготовки:</i>	2
<i>Семестр викладання:</i>	осінній, весняний
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	10
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	екзамен

Автор курсу та лектор:

к.е.н. доц. Пчелинська Ганна Володимирівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри обліку і оподаткування

посада

pchelinska@snu.edu.ua

електронна адреса

+380509359892

телефон

Viber за номером
телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Важливу роль в інформаційному забезпеченні процесу прийняття управлінських рішень грають облікові дані і фінансова звітність – одні з головних джерел інформації, як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів.

Загальна теорія бухгалтерського обліку як навчальна дисципліна формує систему знань студентів щодо методології та організації бухгалтерського обліку, використання облікової інформації для складання звітності, економічного аналізу, аудиту і контролю, прийняття управлінських рішень. Тому знання теоретичних засад та питань сучасної практики у сфері бухгалтерського обліку є обов'язковими вимогами до діючих та майбутніх фахівців за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». У комплексі з іншими економічними дисциплінами бухгалтерський облік сприяє кращому розумінню економічної сутності та проблематики управління бізнесом.

Результати навчання:

Знання: сутності, предмету, об'єктів бухгалтерського обліку; методу бухгалтерського обліку; сутності, будови бухгалтерського балансу; вимог до документального оформлення господарських операцій; класифікації та структури бухгалтерських рахунків; класифікації та методики заповнення основних облікових регістрів; техніки і форм бухгалтерського обліку; методологічних засад обліку основних господарських процесів; методики складання фінансової звітності.

Вміння: визначати вплив господарських операцій підприємств на бухгалтерський баланс; користуватися Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капталу, зобов'язань, господарських операцій підприємств і організацій; складати первинні документи; заповнювати облікові регістри; оцінювати об'єкти бухгалтерського обліку; відображати на рахунках бухгалтерського обліку основні господарські процеси; складати фінансову звітність підприємства.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання з економічної теорії, економіки підприємства та мікроекономіки, податкової системи, грошової та кредитної системи країни.

Мета курсу (набуті компетентності)

Метою викладання дисципліни є формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

За результатами опанування навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають фахові компетентності:

використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних завдань в сфері обліку;

здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в бухгалтерському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення;

здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій;

здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків;

демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
<i>Тематичний план 3 семестру</i>				
1	Бухгалтерський облік як інформаційна система	2/2	Поняття та структура господарського обліку. Поняття, сутність, функції, структура бухгалтерського обліку. Вимірники, що застосовуються в бухгалтерському обліку. Користувачі облікової інформації. Бухгалтерський облік у системі наук.	Презентації. Роздатковий матеріал Аналіз ситуацій Тести Індивідуальні завдання
2	Предмет і метод бухгалтерського обліку	4/4	Предмет і об'єкти бухгалтерського обліку. Якісні характеристики облікової інформації та принципи підготовки фінансової звітності. Методичні прийоми (метод) бухгалтерського обліку.	Презентації. Роздатковий матеріал Практичні вправи Аналіз ситуацій Тести Індивідуальні завдання
3	Балансове узагальнення	3/3	Суть і побудова бухгалтерського балансу. Структура балансу (звіту про фінансовий стан). Вплив господарських операцій на баланс підприємства. Порядок читання та аналізу балансу.	Презентації. Роздатковий матеріал Практичні вправи Тести Індивідуальні завдання
4	Бухгалтерські рахунки та подвійний запис	4/4	Рахунки бухгалтерського обліку, їх зміст та будова. План рахунків бухгалтерського обліку. Метод подвійного запису. Узагальнення даних бухгалтерського обліку	Презентації. Роздатковий матеріал Практичні вправи Аналіз ситуацій Тести Індивідуальні завдання
5	Класифікація бухгалтерських рахунків	2/2	Принципи класифікації бухгалтерських рахунків. Класифікація рахунків за економічним змістом. Класифікація рахунків за призначенням і структурою.	Презентації. Роздатковий матеріал Практичні вправи Аналіз ситуацій Тести Індивідуальні завдання
6	Документування та інвентаризація як методи бухгалтерського обліку	2/2	Поняття про документи, вимоги до їх складання. Класифікація та порядок опрацювання бухгалтерських документів. виправлення помилок у первинних документах. Організація документообігу. Порядок зберігання документів. Інвентаризація: види та порядок. Документальне забезпечення інвентаризації та порядок відображення її результатів в обліку.	Презентації. Роздатковий матеріал Практичні вправи Аналіз ситуацій Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
<i>Тематичний план 4 семестру</i>				
7	Вартісна оцінка в бухгалтерському обліку	6/6	Сутність та значення вартісної оцінки. Оцінка об'єктів обліку. Калькулювання в системі бухгалтерського обліку	Презентації. Роздатковий матеріал Практичні вправи Аналіз ситуацій. Тести Індивідуальні завдання
8	Принципи обліку основних господарських процесів	6/6	Методологічні засади обліку господарських процесів. Облік процесу постачання. Облік процесу виробництва. Облік процесу реалізації. Облік фінансових результатів	Презентації. Роздатковий матеріал Практичні вправи Аналіз ситуацій Тести Індивідуальні завдання
9	Фінансова звітність підприємства	5/5	Поняття, принципи побудови фінансової звітності. Класифікація фінансової звітності. Порядок складання, подання й оприлюднення фінансової звітності. Форми фінансової звітності	Презентації Роздатковий матеріал Практичні вправи Аналіз ситуацій. Тести Індивідуальні завдання

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р., № 996–XIV [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" : Наказ, Положення від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : Наказ, Положення від 28.05.1999 р. № 137 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ, Положення від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ, Положення від 18.10.1999 р. № 242 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" : Наказ, Положення від 20.10.1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

7. П(С) БО 10 "Дебіторська заборгованість", Наказ, Положення від 29.11.1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" : Наказ, Положення від 31.01.2000 р. № 20 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

9. П(С) БО 12 "Фінансові інвестиції" : Наказ, Положення від 26.04.2000 р. № 91 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти" : Наказ, Положення від 19.12.2001 р. № 1050/6241 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 "Оренда" : Наказ, Положення від 28.07.2000 р. № 181 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ, Положення від 29.11.1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ, Положення від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток", наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000р. №353 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів: Наказ, Положення від 10.08.2000 р. № 193 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04/paran22>.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 "Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність", наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. №617 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>.

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» : Наказ, Положення від 24.12.2004 № 817 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>.

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» : Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. №412 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>

20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» : Наказ, Положення від 28.04.2006 № 415 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06>.

21. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536

22. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : Постанова Кабінету міністрів України від 28.02.2000 р. №419 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>

23. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. №879 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

24. Щодо суттєвості у бухгалтерському обліку і звітності : лист Міністерства фінансів України від 29.07.2003 р. № 04230-108 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4108201-03>.

25. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей : Постанова Кабінету міністрів України від 22.01.1996 р. №116 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF>.

26. Про затвердження Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України : Наказ Міністерства фінансів України від 29.1997 р. №230 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0230201-97>.

27. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активу, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансові України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

28. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.

29. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів від 30.09.2003 р. № 561 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=293623&cat_id=293536.

30. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку нематеріальних активів від 16.11.2009 р. № 1327 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=293611&cat_id=293536

31. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів від 10.01.2007 р. № 2 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v0002201-07>.

Рекомендована література

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник/ Вид. 3-е, доп. і перероб. – Житомир: ЖІТІ, 2006. -640 с.

2. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко. – Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 392 с. – Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/23551/1/Davydiuk_Bukhhalterskyi_oblik_2016.pdf

3. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика : Навчальний посібник – К. : Центр навчальної літератури. – 2008. – 608 с.

4. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2010. – 578 с.

5. Сук Л.К. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. – 507 с.

Методичне забезпечення

1. Текст лекцій з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія) (частина 1)» для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / Уклад.: Г.В. Пчелинська. – Северодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020.

2. Текст лекцій з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія) (частина 2)» для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / Уклад.: Г.В. Пчелинська. – Северодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021.

3. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія) І» для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» (Заняття 1-7) / Уклад.: Г.В. Пчелинська. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. – 44с.
4. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія) ІІ» для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» (Заняття 8-14) / Уклад.: Г.В. Пчелинська. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. – 46 с.
5. Роздатковий матеріал.

Оцінювання курсу

Таблиця 1

Бали оцінки за навчальну діяльність - денна форма, 3 семестр

Тема 1-2	Тема 3-4	Тема 5-6	Іспит	Сума
до 20	до 20	до 10	до 50	100

Таблиця 2

Бали оцінки за навчальну діяльність - денна форма, 4 семестр

Тема 7	Тема 8	Тема 9	Іспит	Сума
до 20	до 20	до 10	до 50	100

Таблиця 3

Бали оцінки за навчальну діяльність – заочна форма, 3 та 4 семестри

Присутність на всіх заняттях	Активність роботи на практичних завдань	Виконання і захист контрольної роботи	Іспит	Сума
до 10	до 10	до 30	до 50	100

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Копіювання, запозичення та списування заборонене.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття, на яких проводиться поточний контроль, (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття;
- не користуються гаджетами.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- самостійно виконують завдання (за винятком роботи в групах);
- не використовують додаткові джерела інформації;
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.